

De Sint Elisabethsvloed

Overstroming die Dordrecht onder water zet

In 1421 vindt in Zuid-Holland een legendarische overstroming plaats: de Sint Elisabethsvloed. Deze overstroming is zo groot dat het hele land rondom Dordrecht onder water loopt. Dordrecht verliest in korte tijd haar handel en rijkdom. Steden als Amsterdam en Antwerpen zien hun kans schoon en nemen de handel over.

Een overstroming vindt in Nederland niet zomaar plaats: er moet echt flink wat aan de hand zijn voor het zover is. Bijvoorbeeld bij een combinatie van een hele zware Noordwesterstorm, extreem hoog water op zee en extreem hoog water in de rivieren. Als die omstandigheden tegelijkertijd voorkomen, dan kan er een overstroming plaatsvinden.

En dat is precies wat er gebeurt in 1421 in Zuid-Holland. Dan vindt er een legendarische overstroming plaats: de St Elisabethsvloed. In de stad Dordrecht kennen ze die overstroming nog steeds. Deze overstroming is zo groot dat het hele land rondom Dordrecht onder water loopt. En dat is een grote strop, want Dordrecht was in die tijd een rijke stad.

Deborah Paalman, de archeologe van Dordrecht weet wat de gevolgen van de overstroming waren. Nou heb ik gehoord dat Dordrecht in de 15e eeuw misschien wel de rijkste stad van Nederland was.

Ja, dat zou je kunnen zeggen. Dordrecht kende in de 14e en 15e eeuw, de gouden eeuw, ietsje eerder dan Amsterdam. En die status kregen ze eigenlijk vanwege de handel. Het was een hele rijke handelsstad, iedereen bracht hier z'n goederen op de markt, die uit het buitenland kwam, dus die stad kon zich enorm ontwikkelen.

De overstroming verandert alles. Dordrecht ligt ineens als een soort eilandje middenin een enorme waterplas. Schepen kunnen gemakkelijk aan alle kanten om de stad heen varen. Terwijl voor de overstroming juist alle handelsschepen aanmeerden in Dordrecht. Daar is de stad zo rijk van geworden. Want alle handel van de schepen moest eerst op de markt in Dordrecht worden aangeboden. Dit heet stapelrecht.

Dordrecht had al sinds 1299 het stapelrecht van de graaf van Holland gekregen, dat hield in dat iedereen die vanuit het buitenland met z'n goederen hier langs Dordrecht kwam, eerst de goederen hier uit moest pakken, uit z'n boot. Eerst hier op de markt brengen, je moest tol betalen, je moet belasting betalen voordat je door kon varen naar je eigenlijke bestemming. Dus dat was een heel gedoe en als dat niet meer hoefde, en vooral ook niet al die belasting betalen, dan ging je natuurlijk gewoon om Dordrecht heen.

Dus de echte ramp kwam pas enkele jaren daarna, die was eigenlijk economisch.

Dordrecht verliest zo in korte tijd haar handel en rijkdom. Steden als Amsterdam en Antwerpen zien hun kans schoon en nemen de handel over. Dordrecht wordt nooit meer zo rijk als voor de St Elisabethsvloed.